

Túri Viktória

viktoria.turi@freemail.hu

A MAGYAR ÉS AZ OSZTRÁK VEZÉRKARI TANFOLYAM KIVÁLASZTÁSI FOLYAMATÁNAK ÖSSZEHAJONLÍTÁSA

Absztrakt

A Magyar Honvédségben 1993-ban indult el az első vezérkari tanfolyam, amelyre azóta is csak azok az alezredek illetve ezredek kerülhetnek beiskolázásra, akit a jövőben magasabb és felelősségteljesebb beosztásba tervez az előljáró. A magyar vezérkari tanfolyam 10 hónapja alatt a résztvevők olyan tapasztalatokra és szélesebb látókörre tesznek szert, mely a későbbiekben a magasabb beosztás ellátásához elengedhetetlenül fontos lesz. A tanfolyam résztvevői a gyakorlatokon és az elméleti oktatások során olyan területekről kapnak alaposabb és mélyebb tudást, mint az aszimmetrikus hadviselés, terrorizmus, biztonságpolitika, kihívások, kockázatok és fenyegetések a XXI. században, NATO (Észak-atlanti Szerződés Szervezete, North Atlantic Treaty Organisation), EU (Európai Unió, European Union) aktuális kérdései, az energia biztonság, kommunikáció, PR (public relations), média. Fontos kérdés azonban, hogy Magyarország illetve más államok esetében hogyan kerülnek kiválasztásra a vezérkari tanfolyam résztvevői? Cikkemben a Magyar Vezérkari Tanfolyam és az Osztrák Összhaderőnemi Vezérkari Tanfolyam kiválasztási procedúráját kívánom összehasonlítani.

The first General Staff Course was started in 1993 in the Hungarian Army with the exclusive participation of those colonels and lieutenant-colonels who are up for higher posts with higher responsibility by their superiors. During the ten-months period of the Hungarian General Staff Course participants acquire the necessary practical experience and breadth of view for their future career. In the course of practical and academic education they can enrich their knowledge in the subjects of unsymmetrical warfare, terrorism, energy safety, security-policy, NATO, European Union, Public Relations, challenges, risks and threats in the 21st Century among others.

Beyond that the different methods of selection procedures in Hungary and the other countries are also very important.

In this article I am going to compare the main points of selection procedure in the Hungarian and the Austrian General Staff Course.

Kulcsszavak: magyar vezérkari tanfolyam, kiválasztás, osztrák vezérkari tanfolyam, ~ Hungarian General Staff Course, selection process, Austrian Joint Command and General Staff Course

A KIVÁLASZTÁS ÉS AZ ALKALMASSÁGVIZSGÁLAT ALAPJAI

„Az alkalmasságvizsgálat arra törekszik, hogy a dolgozók későbbi munkahelyi magatartását (teljesítményüket, munkájuk minőségét) a belépéskor elvégzett vizsgálatokkal előre jelezze. Az alkalmasságvizsgálat legfőbb értéke az, hogy segítségével növelhető azok aránya, akik kiválóan megfelelnek, beválnak az új munkahelyükön.” (Klein, 2004. p. 291.)

Az alkalmasságvizsgálat, mint minden egyéb a tudományos életben, számos változáson ment keresztül. Jelentős ideig a képességek vizsgálata állt a középpontban, majd a társadalmi és piaci tényezők változásának hatására hangsúlyossá vált a tanulási képességek vizsgálata. A human relations és más társadalomtudományi kutatások felismerték, hogy a munkavállaló nem pusztán egy gazdasági elveken és racionalitáson alapuló lény, mivel teljesítményét érzelmei és személyiségbeli sajátosságai is befolyásolják, meghatározzák. Így került előtérbe a motivációk, illetve a személy interperszonális viszonyulásainak vizsgálata.

A Magyar Honvédségnél a munkapszichológia történetének tapasztalatai alapján az úgynevezett holisztikus alkalmasságvizsgálati paradigma dominál, vagyis az adott munkakörre jelentkezőknél a személyiség jellemzőit, a motivációs rendszereket, valamint (Martin, 2001.) a személy konfliktuskezelési stratégiáit is igyekszünk feltérképezni. Az alkalmasság megállapítása természetesen jóval bonyolultabb és összetettebb folyamat, mely alapvetően az alábbi területeket öleli fel:

1. Jogi alkalmasság,
2. Egészségügyi alkalmasság,
3. Fizikai alkalmasság,
4. Szakmai alkalmasság (képzettség, szakmai gyakorlat),
5. Pszichológiai alkalmasság,
6. Szociális alkalmasság.

A Magyar Honvédség kiválasztási rendszere a holisztikus kiválasztási paradigmához igazodva szintén több rétegű, több szempontú alkalmasságot vesz figyelembe a kiválasztáskor:

1. Jogi alkalmasság: kiemelt fontosságúnak tartjuk azt, hogy a Magyar Honvédség állományába jelentkező személyek soha nem követtek el olyan bűncselekményt, mely szabadságvesztéssel, nagyobb pénzbírsággal vagy egyéb büntetéssel járnak.
2. Egészségügyi alkalmasság: az egészségügyi alkalmasságot a 7/2006-os HM (III. 21.) rendelet szabályozza, melyet 2009. október 1-jei hatállyal néhány pontban módosítottak. A hozzánk érkező, illetve a már állományban lévő katonák alkalmasságának vizsgálatakor is az említett jogszabály szerint dolgozunk.
3. Fizikai alkalmasság: szintén a fent említett rendelet szabályozza azt a mozgásanyagot, melyet az állományba vételkor végre kell hajtani. A rendelet a fizikai követelményeket nem és életkor szerinti csoportokra bontja.
4. Pszichológiai alkalmasság: a pszichológiai alkalmasság vizsgálatakor a következő tényezőket vizsgáljuk: általános mentális képességek, szenzomotoros teljesítmény, személyiségjellemzők, aktuális pszichés állapot.
5. Szakmai alkalmasság: igyekszünk a speciális katonai beosztásokba olyan személyeket felvenni, akik a civil életben hasonló tevékenységet végeztek. Például ha valaki a civil szférában gépkocsivezetőként már vezetett több százézer kilométert, a Honvédségen belül is hasonló tevékenységet fog végezni.

A PSZICHOLÓGIÁBAN HASZNÁLT TESZTEK, KÉRDŐÍVEK ÉS MÓDSZEREK

Ha a szűkebb értelmezést vesszük figyelembe, mely pusztán a pszichológiai alkalmasságra vonatkozik, akkor az alábbi lényeges szinteket és eszközöket, vizsgálati témaköröket tartjuk számon (lásd. 1. számú táblázat):

Pszichológiában használt főbb vizsgáló eljárások	
Személyiségtypus szintje	EPQ, Myers-Briggs kérdőívek
Személyiségvonások szintje	CPI, FPI, Cattel 16PF, K-B kontroll kérdőívek ÁSZVEK, COPING, WELL-BEING, PIK
Mentálhigiénés jellemzők	Pszichés és pszichoszomatikus vulnerabilitás, EPQ, MMPI
Személyiségdinamika, feszültségkezelés	Buss-Durkee, Oláh-féle szorongásleküzdési kérdőív
Orientációk-értékek-motivációk szintje	Csirszka, Super, Gordon
Interperszonális viszonyulási tendenciák	Gordon
Globális mentális képességek szintje	OTIS I-II, IST, Eysenck, Raven
Részképességek szintje	Pieron, Bourdon
Cselekvéses jellemzők szintje	Gépi vizsgálatok (szenzométer, digitális tachisztoszkóp)
Pszichofiziológiai vizsgálatok	GBR, reakcióidő mérés

1. számú táblázat. Pszichológiában használt főbb vizsgáló eljárások

Forrás: Martin, 2001. p. 96.

Összegezve az alkalmasságvizsgálattal kapcsolatos eddigi információinkat, kirajzolódni látszik a pszichológiai alkalmasságvizsgálatok általános modellje:

1. A jelentkezők, vizsgálatra berendelt személyek fogadása, tájékoztatása: a vizsgálat menetének és céljának ismertetése
2. Vizsgálatok lebonyolítása:
 - a) egészségügyi alkalmasságvizsgálat,
 - b) pszichikai alkalmasságvizsgálat,
 - személyiségvizsgálatok
 - személyiségtesztek, kérdőívek,
 - pszichológusi exploráció,
 - képességvizsgálatok
 - általános alapképességek,
 - speciális részképességek,
 - c) fizikai alkalmasságvizsgálat.
3. A vizsgálati eredmények kiértékelése és összegzése, valamint visszajelzés a vizsgálati személyeknek. (Martin, 2001.)

A KATONAI ALKALMASSÁGVIZSGÁLAT FEJLŐDÉSE, A MAGYAR HONVÉDSÉG PSZICHIKAI ALKALMASSÁGVIZSGÁLATÁNAK JOGI HÁTTERE

Az alkalmasságvizsgálatok múltja bár rövidnek tűnhet számunkra, ha jól belegondolunk, a népi hagyományban, a mesék világában is már megjelenik a három próba kiállása, melyet a jutalom elnyeréséért kellett a mesehősnek kiállnia. A népi fantáziát tükröző mesék világában is megtalálhatjuk a képesség-és alkalmasságvizsgálat gondolatának magvait. A pszichológiai vizsgálatok kezdete és kialakulása katonai területen az első világháború idejére tehető, amikor az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Németország és Franciaország hadseregében elkezdtek alkalmazni a kiválasztás kezdeti technikáit.

A pszichológia abban az időben még nem volt elterjedt és mindennapos tudomány. Míg az amerikaiak 200-300 fővel vették fel egyszerre vizsgálatukat, addig a németek az egyéni eljárásokat és a specifikus vizsgálatokat részesítették előnyben. Akkoriban persze a legnehezebb feladatnak a technikai eszközök kezelőinek a kiválasztása volt. A pszichológiai tevékenység teljes mértékben az iparban és a közlekedésben már kipróbált, a gyakorlatban már alkalmazott kiválasztási módszerekre épült. Az Amerikai Pszichológiai Társaság vezetősége Philadelphiában állította fel 12 bizottságát a pszichológia katonai területen való alkalmazási lehetőségeinek vizsgálatára. 1917 végétől az amerikai katonai vezetés kiterjesztette az egész amerikai hadseregére az intelligencia tesztek használatát, valamint kidolgozásra kerültek az úgynevezett Army-tesztek, melyet az APA illetékes bizottsága dolgozott ki. (Kovács-Laky-Szántó, 1979.)

„Az Egyesült Államok hadügyi vezetősége, az összes Európába küldött katonát pszichotechnikailag megvizsgáltatta: 1 727 000 embert, 41 000 tisztet. Nyíltan elismerik, hogy csak a pszichotechnikának köszönhető, hogy néhány hónap leforgása alatt szinte a semmiből egy példásan kiképzett fegyelmezett és ütőképes hadsereget tudtak felállítani. A németek, az olaszok, a franciák és a japánok összes technikai alakulataikat, nevezetesen tengeri haderejüket, pszichotechnikai alapon állították össze és képezték ki.” (Kovács-Laky-Szántó, 1979p. 14.)

Magyarországon 1927-től kezdték alkalmazni a pszichotechnika elvén alapuló eljárásokat. 1924-ben a Magyar Királyi Állami Munkaközvetítő Hivatal foglalkozott képességvizsgálatokkal, míg a Magyar Honvédség 1927 óta alkalmaz ilyen eljárásokat. A Magyar Királyi Honvéd-Központi Képességvizsgáló Intézetet csak 1933-ban állították fel, amely 1944-ig igyekezett a körébe tartozó feladatokat, így a kiválasztást is, hadsereg szinten megoldani. (Kovács-Laky-Szántó, 1979.)

Napjainkban a Magyar Honvédség kiválasztási, valamint alkalmasság vizsgálati rendszerét a 7/2006-os (III. 21.) rendelet szabályozza, melyet 2009. október 1-jei hatállyal néhány pontban módosítottak. Alkalmassági vizsgálatokat a rendelet szabályozása szerint a következő esetekben kell elvégezni:

3. § Az alkalmassági vizsgálatok célja a katonai szolgálatra jelentkező, a katona és a hallgató katonai szolgálatra való alkalmasságának elbírálása, alkalmassági fokozatának megállapítása, illetve felülvizsgálata és az alkalmasság ellenőrzése.

4. § (1) A (3) bekezdésben foglaltak figyelembevételével alkalmassági vizsgálatokat kell végezni:

- a) a szolgálati viszony létesítése előtt,
- b) a külföldi oktatási intézményben három hónapot meghaladó vagy magasabb beosztás ellátásához szükséges hazai intézményben történő beiskolázást megelőzően,
- c) külföldi katonai szolgálat teljesítése előtt,
- d) a katona a Hjt. 83. §-ának (1) bekezdése szerinti új beosztásba történő kinevezését megelőzően,
- e) az állományilletékes parancsnok (vezető) beosztásba történő kiválasztása előtt,

- f) a hivatásos állományba történő visszavételt megelőzően,
 g) időszakosan az alkalmasság ellenőrzése céljából,
 h) a katonai szolgálatra való alkalmasság egészségi okból történt megváltozásakor, ha a betegség, baleset maradandó egészségkárosodást okozott,
 i) a katona betegsége, műtéte, baleseti sérülése után a szolgálatképesség (a 43. és 45-46. §-ban meghatározottakat meghaladó egészségügyi szabadság, csökkentett napi szolgálati idő engedélyezése) elbírálása szükségessége esetén,
 j) a hallgató katonai oktatási intézménybe történő felvétele, illetőleg honvédségi ösztöndíj szerződésének megkötése, valamint hivatásos vagy szerződéses állományba vétele előtt,
 k) az önkéntes tartalékos katona tényleges katonai szolgálatának kezdetekor,
 l) a szolgálati viszony nyugdíjkorhatáron túli meghosszabbítását megelőzően.
- (2) Az (1) bekezdésben meghatározott esetekben - az (1) bekezdés h), i) és l) pontjában szereplők kivételével - az egészségi, a pszichikai és a fizikai alkalmasságot is minősíteni kell.
- (3) Az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság minősítése a minősítést közvetlenül megelőzően végzett vizsgálat eredményén, illetve a korábban végzett, de még érvényes és a minősítés céljával egyező követelményszintű vizsgálat eredményén alapulhat.
- (4) Az egészségi alkalmasságot orvos, a pszichikai alkalmasságot pszichológus, a fizikai alkalmasságot sportélettani gyakorlattal rendelkező orvos, illetve a fizikai felkészítésre és a terheléses sportélettani vizsgálatok végzésére képesítéssel rendelkező szakember véleményezheti, illetve minősítheti.” (módosított 7/2006. III/21. HM Rendelet)

A MAGYAR HONVÉDSÉG VEZÉRKARI TANFOLYAMA

A Magyar Honvédség történetében első alkalommal 1993-ban került sor Vezérkari Tanfolyamra való beiskolázásra, amely azóta is hatékonyan működik.

„A tanfolyam 10 hónap időtartamú, melynek célja a jövő katonai és polgári felsővezetők képzése. Ez két félévben, közel 1800 tanóraban kerül végrehajtásra, három külföldi úttal bővítve. A képzés célja: a Magyar Köztársaság érdekeinek megfelelően felsőszintű ismeretekkel, széles látókörrrel, gyakorlattal rendelkező főtisztek képzése, akik legyenek alkalmasak nemzeti és nemzetközi törzsekben, parancsnokságokon parancsnoki és törzstiszti beosztások ellátására. A felsőfokú vezetőképző (vezérkari) tanfolyam hallgatói a képzés végére rendelkezzenek:

- Felsőszintű ismeretekkel biztonságpolitikai, geopolitikai, geostratégiai, hadászati folyamatokról.
- Alapos rendszerező és analízáló képességgel a válságok, konfliktusok, háborúk jellemzőiről.
- Átfogó ismeretekkel a NATO/EU szervezetét, működését, tervezési folyamatait illetően.
- Alapos gyakorlati és vezetői ismeretekkel a Magyar Honvédség, a védelmi szektor, a NATO/EU tervezés folyamatait, a válságok kezelését, a médiával való kapcsolattartás szabályait illetően.
- Alapos elméleti és gyakorlati ismeretekkel a Magyar Honvédségről, a hadsereg előtt álló feladatokról, a szélesebb védelmi szektorról.
- Megfelelő és mérhető vezetői, szervezői, tervezői, fizikai, pszichikai, kommunikációs, nyelvi készségekkel és képességekkel.

A tanfolyam jelmondata: „Pro patria ad mortem”, A hazáért mindhalálig.

A képzés felépítése: gyakorlatok, fegyveres erők alkalmazása, hadművelleti és hadászati ismeretek, NATO/EU ismeretek, biztonságpolitika. A tanfolyam középtávú tervei: az elért színvonal emelése, a tanfolyam tematikájának további korszerűsítése a NATO/EU elveknek megfelelően, valamint az együttműködés fenntartása, fokozása az eddig együttműködőkkel. A tanfolyam hosszú távú tervei között szerepel a tanfolyam teljes körű NATO/EU megfeleltetése, a nemzeti érdek fenntartása mellett a külföldi hallgatók arányának növelése 25%-ra.” (www.zmne.hu/193.224.76.4./download/vkt.pdf). Az alábbi táblázat (2. sz. táblázat) összefoglalóan mutatja a magyar Vezérkari Tanfolyam főbb tantárgyait, irányvonalát, óraszámait, a képzés alappilléreit:

Kivonat a Magyar Vezérkari Tanfolyam főbb tantárgyaiból, irány óraszámából		
<i>Fsz.</i>	<i>Tantárgy</i>	<i>Óraszám</i>
1.	Biztonságpolitika elmélete	120
2.	A haderő alkalmazásának elmélete és gyakorlata	260
3.	Nemzeti Biztonsági Stratégia, Nemzeti Katonai Stratégia elmélete és gyakorlata	30
4.	Hadtudományi- és hadelméleti ismeretek	30
5.	Hadtörténelem, magyar országismeret	45
6.	NATO, EU ismeretek Válságreakáló- és békeműveletek elmélete és gyakorlata	45
7.	Hadászat, és hadművelleti elmélet és gyakorlat	120
8.	A vezetés, a katonai vezetés elmélete A Magyar Honvédség vezetése, a civil-katonai kapcsolatok elmélete és gyakorlata	90
9.	Kommunikációs gyakorlatok	30
10.	Pszichológiai kutatások és felmérések	12
11.	A hadigazdaság és a hadiipar szerepe az ország biztonságában	24
12.	Nyelvképzés (angol)	200
13.	Testnevelés	60
14.	Csoportépítő tréning, Időgazdálkodás tréning	48
15.	Gyakorlati hadászati és hadművelleti felkészítés	180
16.	Külföldi tanulmányút	108
Mindösszesen:		1800

2. számú táblázat. A Magyar Vezérkari Tanfolyam főbb tantárgyai, irány óraszámai

(Forrás: Dr. Resperger István ezredes: Tematikai program a KLHTK Katonai Felsővezetőképző (vezérkari) Tanfolyam (VKT-20) részére, a 2009-2010-es tanévre. Bp. 2009.)

A módosított 7/2006-os (III.21.) HM rendelet alapján a Vezérkari Tanfolyamra való bekerülést nem előzi meg sem pszichikai, sem egészségügyi, sem pedig szakmai felvételi vizsga. Az adott szervezet állományilletékes parancsnoka javaslatot tehet arra minden évben, hogy ki az az alezredesi vagy ezredesi rendfokozatot viselő személy, akit a Vezérkari Tanfolyamra való beiskolázásra javasolna. A parancsnoki javaslatok után a Honvédelmi Miniszter illetve a Vezérkar Főnök ad parancsot a beiskolázásra a szervezeti hovatartozástól függően.

A tanfolyam létszámának alakulása 1993-tól külföldi hallgatókkal együtt (3. számú táblázat):

A Magyar Vezérkari Tanfolyam létszámának alakulása 1993 óta		
<i>Tanév</i>	<i>Hallgatók létszáma</i>	<i>Külföldi hallgatók</i>
1993-1994 (VKT-1, VKT-2)	23	-
1994-1995 (VKT-3, VKT-4)	25	-
1995-1996 (VKT-5, VKT-6)	21	1
1996-1997 (VKT-7)	12	2
1997-1998 (VKT-8)	13	1
1998-1999 (VKT-9)	16	2
1999-2000 (VKT-10)	16	2
2000-2001 (VKT-11)	16	3
2001-2002 (VKT-12)	16	3
2002-2003 (VKT-13)	13	2
2003-2004 (VKT-14)	15	3
2004-2005 (VKT-15)	13	2
2005-2006 (VKT-16)	15	1
2006-2007 (VKT-17)	10	-
2007-2008 (VKT-18)	8	1
2008-2009 (VKT-19)	10	-
2009-2010 (VKT-20)	15	-

3. számú táblázat. A magyar Vezérkari Tanfolyam létszámának alakulása 1993-tól napjainkig

Minden egyes tanfolyam végén a következő díjakat és elismeréseket ítélik oda a tanfolyamon résztvevőknek:

Kiválóan végzett: a kiválóan végzettek feltétele az, hogy a tanfolyam alatt a 13-15 ellenőrző foglalkozásnál, az évfolyammunkában, 3 nagy gyakorlatnál jó, vagy kiváló értékelést kell kapnia a hallgatónak. Fontos szempont az is, hogy a személy az adott tanévben a közösség összekovácsolásáért és hatékony működéséért tett-e valamit. A kiválókat rejtett szavazással választják meg a hallgatók maguk közül. A hallgatók által legtöbbször első helyre jelölt személy lesz a „primus inter pares” (első az egyenlők közt), aki a Ludovika tisztek által alapított Zrínyi szobor kicsinyített mását kapja, és a válaszbeszédet mondja az év végi kibocsájtó ünnepségen.

Zrínyi gyűrű: a Zrínyi gyűrű adható a közösségért sokat fáradozóknak, pl. tanulmányi felelősnek, osztályelsőnek stb., vagy bármilyen kiemelkedő tevékenységért, melyet a tanév során a csapatért és közösségért tett a tanfolyam hallgatója.

Vezérkar Főnöki pajzs: az összes hallgató megkapja, aki a tanfolyamot elvégezte és a megfelelő elvárásokhoz mérten szakdolgozatát elkészítette.

Rektori pajzs: a kiválóan végzettek kapják.

Dékáni pajzs: azok kapják meg, akiknek a Zrínyi gyűrűt odaítélik.

AZ OSZTRÁK ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKI ÉS VEZÉRKARI TANFOLYAM

Az osztrák Összhaderőnemi Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyam (Joint Command and General Staff Course) a magyartól két fontos szempontban is eltér: az egyik a résztvevők rendfokozata, a másik pedig a tanfolyam időtartama. Míg a magyar Vezérkari Tanfolyamra alezredek és ezredek kerülnek beiskolázásra, addig az osztrákoknál századosi rendfokozattal is jelentkezhet valaki, mivel az ottani képzés 3 éves (a magyar 10 hónapos), amelyből az első két év az egyetemi szintű katonai végzettség megszerzését jelenti, a harmadik év pedig a vezérkari továbbképzést.

A kiválasztási eljárás az Osztrák Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyamra a következő lépésekből áll.

Az Osztrák Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyamra 3 évente körülbelül 280 katona jelentkezik. A kiválasztási eljárás és a jelentkezés egészen a felvételt nyertek meghatározásáig anonim, a jelentkezőket kódszámokkal különítik el egymástól. A jelentkezési határidő letelte után 11 meghatározott helyőrségben kezdetét veszi a 3 hetes felvételi előkészítő kurzus, melyet az első vizsga követ. Az első vizsga három napig tart, harcászati ismeretek felméréséből valamint egy adott témájú esszé megírásából áll. Az első vizsgát követően a 280 jelentkezőből körülbelül 240 ember jut tovább a következő felvételi vizsgáig. Ezt követi egy újabb felkészítő kurzus az Osztrák Katonai Akadémián (National Defense Academy) 2 hét időtartamban. Ezután a második vizsgán már komoly harcászati, technikai, törzsmunkával kapcsolatos kérdések kerülnek fókuszba, mely forduló után 130 ember marad az utolsó megmérettetésre, amelyről már csak 60 ember kerül ki az általános tudást feltérképező kérdőívek után. A megmaradt 60 ember ezek után nyelvi felmérésen vesz részt, s innen kerül kiválasztásra az a 25 katona, aki végül 5 külföldi társával együtt elkezdheti a 3 éves Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyamot. (4. számú táblázat)

Az Osztrák Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyam kiválasztási procedúrájának menete	
<i>A kiválasztás lépései</i>	<i>Az egyes vizsgák témakörei</i>
1. lépcsőfok	<ul style="list-style-type: none"> • 3 évente 280 ember beadja felvételi kérelmét az Osztrák Összhaderőnemi Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyamra
2. lépcsőfok	<ul style="list-style-type: none"> • 11 helyőrségben 3 hetes felkészítő kurzusok
3. lépcsőfok	<ul style="list-style-type: none"> • első, három napos vizsga (harcászat, esszé) <ul style="list-style-type: none"> • marad kb. 240 fő
4. lépcsőfok	<ul style="list-style-type: none"> • az Osztrák Katonai Akadémián (National Defense Academy) 2 hetes felkészítés
5. lépcsőfok	<ul style="list-style-type: none"> • második, egy hetes vizsga (harcászat, technikai, törzsmunka ismeretek) <ul style="list-style-type: none"> • marad kb. 130 ember
6. lépcsőfok	<ul style="list-style-type: none"> • utolsó, egy hetes vizsga (általános tudással kapcsolatos kérdések) <ul style="list-style-type: none"> • marad 60 ember
7. lépcsőfok	<ul style="list-style-type: none"> • nyelvi felmérő
8. lépcsőfok	<ul style="list-style-type: none"> • a nyelvi felmérő után kiválasztásra kerül a felvételt nyert 25 hallgató

4. számú táblázat. Az Osztrák Összhaderőnemi Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyam kiválasztási procedúrájának menete, Forrás: OTL Sachsa Bozetzky: The Austrian Joint Command and General Staff Course ppt. anyag, 2. sz. dia

Az Osztrák Vezérkari Tanfolyam fő céljait a tanfolyam parancsnokával (Sachsa Bozetzky alezredes) általam, Hamburgban, egy gyakorlaton készített interjúban a következőkben határozta meg:

- a résztvevők tegyenek szert olyan tudásra és kompetenciákra, mellyel hatékony katonai vezetővé tudnak válni,
- szerezzenek jártasságot katonai témákban,
- képesek legyenek hatékonyan közreműködni hazai és többnemzeti katonai helyzetekben.

A képzés megtervezésénél nagy hangsúlyt fektetnek a nemzeti és nemzetközi szakirodalmak tanulmányozására, a holisztikus oktatásra. A tanfolyam helyszíne Bécsben, az Osztrák Katonai Akadémián lett kijelölve.

A tanfolyam hat félévének tematikája a következőképpen épül fel (5. számú táblázat):

Az Osztrák Összhaderőnemi Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyam szemeszterinek tananyaga		
<i>Szemeszter</i>	<i>Az adott szemeszterre tervezett tananyag</i>	<i>Műveleti szintek</i>
Első szemeszter	<ul style="list-style-type: none"> • zászlóalj, dandár harccsoport, hadijog ismeretek 	Harcászati szint
Második szemeszter	<ul style="list-style-type: none"> • dandár harctevékenységi formái, hadijog ismeretek 	Harcászati szint
Harmadik szemeszter	<ul style="list-style-type: none"> • hadtest műveletei, Szárazföldi-, Légierő Komponens Parancsnokság feladatainak elsajátítása 	Hadműveleti szint
Negyedik szemeszter	<ul style="list-style-type: none"> • hadműveleti tevékenységek elsajátítása 	Hadműveleti szint
Ötödik szemeszter	<ul style="list-style-type: none"> • katonai-stratégiai szint, haderőtervezés, diplomamunka elkészítése 	Hadászati-katonai-stratégiai szint
Hatodik szemeszter	<ul style="list-style-type: none"> • Védelmi Minisztérium az ország védelmi feladatai, hadászati szintű és politikai felsőbb szintű ismeretek megszerzése 	Hadászati-katonai-felső stratégiai szint

5. számú táblázat. Az Osztrák Összhaderőnemi Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyam szemeszterinek tananyaga

Forrás: OTL Sachsa Bozetzky: The Austrian Joint Command and General Staff Course ppt anyag, 6. sz. dia

Az Osztrák Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyamra való bekerülést egy igen komoly szakmai és nyelvi felmérő előzi meg, azonban itt sem része a kiválasztásnak a pszichikai és egészségügyi alkalmasság vizsgálata.

ÖSSZEGZÉS

Jelen írás felvázolta a katonai pszichikai vizsgálatok általános menetét, melynek betartása elősegítheti azt, hogy minden ember a számára legmegfelelőbb beosztást lássa el. Az 1993 óta Magyarországon működő Vezérkari Tanfolyam a Magyar Honvédség legmagasabb szintű katonai kurzusa, ahová csak a legjobban felkészült alezredek és ezredek juthatnak be. Ausztriában ez másképpen zajlik, ott már századosi rendfokozattól jelentkezhethet valaki a tanfolyamra.

A két ország vezérkari tanfolyamának kiválasztási procedúrája sok mindenben eltér egymástól. Az osztrákoknál a 3 éves képzés első két éve az egyetemi fokozat megszerzésének az idejét is jelenti, így egy összetettebb, 3 fordulós felvételi eljárást alkalmaznak, amely a végén egy nyelvi felméréssel is kiegészül. Magyarországon az állományilletékes parancsnok tesz javaslatot a beiskolázásra, melynek már alapfeltétele az egyetemi diploma megléte.

Munkapszichológiai szempontból azonban fontos megemlíteni azt, hogy semmiféle pszichés alkalmasság vizsgálat nem előzi meg sem Ausztriában, sem pedig Magyarországon a kiválasztási eljárást. Azonban a Magyar Honvédség alkalmasság-vizsgálati rendje szerint, ha például valaki a tanfolyam elvégzése után magasabb beosztást kap előljáróitól, akkor kötelező részt vennie alkalmasság vizsgálaton, mely az egészségügyi, a pszichikai és a fizikai alkalmasság megállapításából áll.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Bozetzky Sascha alezredessel (2008): Osztrák Parancsnoki és Vezérkari Tanfolyam, parancsnok készített interjú és az általa készített power point segédanyag, Hamburg.
2. Csirszka János (1966): Pályalélektan. Gondolat, Budapest.
3. Csirszka János (1985): A személyiség munkatevékenységének pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest.
4. A honvédelmi miniszter 7/2006. (III. 21.) módosított HM rendelete a hivatásos és szerződéses katonák egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságának minősítéséről
5. Forgács József (1998): A társas érintkezés pszichológiája. Kairosz Kiadó, Szentendre.
6. Juhász Márta (2002): A kiválasztás pszichológiai alapjai. BME Oktatási jegyzet, Budapest.
7. Juhász Márta (2002): A személyiség és a képesség szerepe a teljesítmény előrejelzésében. BME Oktatási jegyzet, Budapest.
8. József István (2003): Szerződéses katonák alkalmasságvizsgálatának és munkahelyi szocializációjának elemzése a Magyar Honvédségben. Phd. értekezés, ZMNE, Budapest.
9. Kiss György (1998): A munkalélektan története. Budapest, Távközlési és Munkalélektani és Üzemegészségügyi Egyesülés.
10. Klein Sándor (2004): Munkapszichológia. Edge 2000, Budapest.
11. Klein Sándor (2009): Vezetés-és szervezetpszichológia. Edge 2000 Kiadó, Budapest.

12. Komáromi Béla-Komáromi Magda (1993): Csapatpszichológia. Zrínyi Kiadó, Budapest.
13. Kovács Gyula - Laky Zoltán- Szántó Ferencné (1979): A katonai beosztások sajátosságai, követelményei, osztályozási rendszere és a beosztások kontraindikációi. Tanulmány, Budapest.
14. Martin László: Bevezetés a munka-, vezetés-és szervezetpszichológiába (Egyetemi jegyzet PTE, Pécs, 2001.)
15. Nemeskéri – Fruttus (2001.): Az emberi erőforrás fejlesztésének módszertana. Ergofit Kft., Budapest.
16. Oláh Attila (2004): Tesztbatteria speciális katonai szolgálatra való alkalmasság megítéléséhez. Lélekmester Bt., Budapest.
17. Pintér István (2002): A XXI. Sz. katonai vezetője. HM Zrínyi Kht., Budapest.
18. Peter Warr (1996): Psychology at work. Peugin Books, London.
19. Resperger István ezredes (2009): Tematikai program a KLHTK Katonai Felsővezetőképző (vezérkari) Tanfolyam (VKT-20) részére, a 2009-2010-es tanévre. Budapest.
20. T. G. Jegorov (1959): Katonai Pszichológia. Tisztek Könyvtára, Budapest.
21. www.zmne.hu/193.224.76.4./download/vkt.pdf, letöltés ideje: 2010. 01. 04.,